

"ส่องสว่าง" หัวใจสองเลนส์

นำเสนอเมื่อ : 29 มิ.ย. 2552

"บอดก็เพียงสายตาเท่านั้น แต่ดวงใจก็ยังผูกพันความงาม อาจจะไปรับรู้ไปตาม สูดกลิ่นงามฟังเสียงวิไลร่มไม้บังเงาต่างก็เพียงผู้จะชม สิ่งจะชมสำคัญในมันนั่นคืออันใด เหตุกับผลนั้นหรือว่าใจ ดนชบาที่มีความหมายไปตามคนมอง สิ่งจะงามอยู่กับใจ บอดที่ใจเห็นไปอย่างไรไม่มีวันงาม โลกจะสวยนั้นสวยไปตาม จิตที่งามมองโลกสดใสไปในทางดี"

เสียงเพลง "ต้นชบากับคนตาบอด" ของวงเฉลียง ก้องอยู่ในความคิดเมื่อเดินดูภาพถ่ายในนิทรรศการ "ส่องสว่าง" ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า

ภาพเด็กถือธงชาติอิสราเอล คนขว้างบอลที่ชายหาด ทารกน้อยนอนเปล แม่แต่ปลั๊กไฟที่เกือบจะหลุดเฟรมลวนเป็นฝีมือการกดชัตเตอร์ของคนตาบอดทั้งสิ้น ทำให้มีคนตาบอดถึงอยากถ่ายภาพ คนตาบอดถ่ายรูปได้อย่างไร เขาถ่ายรูปแล้วจะเห็นรูปที่ถ่ายได้อย่างไร เป็นคำถามที่คนเข้าชมนิทรรศการพิศวงและต่างอุทานว่า "เหลือเชื่อ"

ชอนญา มุคทาร์ วัย 65 ปี หนึ่งในแปดศิลปินช่างภาพตาบอดจากอิสราเอล ที่เดินทางมากรุงเทพฯ ตามคำเชิญของสถานเอกอัครราชทูตอิสราเอลประจำประเทศไทย พร้อมกับนำภาพถ่ายชุดพิเศษมาจัดแสดงให้คนไทยได้เห็นศักยภาพของคนตาบอดที่สามารถสร้างสรรค์ในสิ่งที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ ซึ่งตรงกับคำพูดของชอนญาที่มักพูดเสมอว่า "กล่าเขาไว่ อยากแล้วพุงเขาชน"

จุดเริ่มต้นที่ชอนญาทลายกำแพงในโลกมืดโดยใช้เลนส์กล้องเป็นเสมือนดวงตาส่องให้เห็นภาพสิ่งรอบตัวเกิดขึ้นเมื่อราว 3 ปีก่อน ขณะที่ชอนญาซึ่งทำงานเป็นพนักงานรับโทรศัพท์ของสมาคมเพื่อคนตาบอดในเมืองเฮอร์ซลียา รับโทรศัพท์จากคนปลายสายที่ถามว่าอยากจะทำวิทยุถ่ายภาพไหม แม่ลูกสามตอบอย่างไม่ลังเลว่า มาเลยๆ อยากเรียน เพราะความจริงแล้วชอนญาเคยซื้อกล้องเพื่อถ่ายภาพไว้เป็นที่ระลึกเหมือนคนตาดีทั่วไป แต่ไม่เคยถ่ายเอง ต้องให้คนอื่นถ่ายให้ตลอด

จากวันนั้น อีริส ดาเรล ชินาร์ และ คเฟียร์ ชิวาน ช่างภาพมืออาชีพก็อุทิศตนเป็นครูสอนคนตาบอดถ่ายภาพ โดยมีนักเรียนกว่า 10 คน ส่วนมากตาบอดในช่วงอายุ 8-20 ปี แต่มีบางคนตาบอดตั้งแต่เกิด ก่อนจะเริ่มสอนทั้งสองคนลงทำตัวเหมือนคนตาบอดโดยใช้ผ้าผูกตาอยู่ครึ่งวันเป็นเวลาหลายวัน แล้วเริ่มสอนให้คนตาบอดจับกล้องอัตโนมัติที่ใช้ฟิล์ม ว่าจะสอนให้จับกล้องถูกวิธีต้องใช้เวลานานพักใหญ่เพราะคนตาบอดไม่รู้วิธีจับกล้องและมักถือกล้องห่างจากตัว สายกล้องไปมาเหมือนคนที่ถ่ายรูปด้วยกล้องดิจิตอลในสมัยนี้ พร้อมกับสอนการกะระยะ เช่น ในระยะครึ่งเมตรจะถ่ายได้ 1 คน ถ้าถอยออกมาอีกนิดจะถ่ายได้ 2-3 คนหรือมากกว่านั้น

แล้วลองถ่ายรูปภายในบ้านดูก่อน

เมื่อมีความชำนาญมากขึ้น คเฟียร์จึง พาไปถ่ายรูปที่ชายหาดและบอกคนตาบอดว่านี่คือหาดทราย มีเสียงลมพัด มีเสียงคลื่น และท้องฟ้า ปรากฏว่าคนตาบอดถ่ายรูปออกมาได้ดีด้วยการใช้ประสาทสัมผัสอื่นๆ ทดแทนการมองเห็น ทั้งการดมกลิ่น การฟังเสียงและการสัมผัส รวมทั้งกะระยะได้และรับรู้โดยใช้ความร้อนได้ เช่นรู้ว่าขณะนั้นดวงอาทิตย์อยู่ตรงไหน จะได้ถ่ายรูปไม่ย้อนแสง

สิ่งที่พิเศษคือ คนตาบอดถ่ายรูปโดย ไม่เลียนแบบใคร เพราะไม่เคยเห็นรูปของใครมาก่อน แต่ละรูปมีเอกลักษณ์ แมเป็นภาพธรรมดาๆ รูปถ่ายที่ออกมาบริสุทธิ์มาก แสดงให้เห็นถึงจินตนาการ ทั่วๆ ที่ไม่เห็น แต่คิดได้

แม้เป็นครูสอนคนตาบอดถ่ายภาพ แต่อิริสและคเฟียร์ตอบไม่ได้ว่าคนตาบอดเห็นอะไรในรูป ทั้งสองคนรู้เพียงว่าคนตาบอดใช้ "ใจ" เห็นภาพ และเชื่อว่าคนตาบอดมีสัมผัสที่ 6 เพราะเวลาไปถ่ายรูปคนตาบอดรู้อะไร เมื่อกลับมาดูรูป ครูถามว่าไปถ่ายรูปอะไรมา เหล่านักเรียนตาบอดสามารถ บอกได้ตรงกับในภาพถ่ายเหมือนที่เห็นในรูป

ภาพถ่ายทุกรูปโดยคนตาบอดนั้นเหมือนมีพลังออกมาจากภาพ และสื่อให้คนที่เห็น ภาพรับรู้ว่าคนตาบอดมองเห็นอะไรบางอย่างในโลกของเขา เช่น รูป ปลั๊กไฟ คนตาบอดจะเห็นเป็นรูปธรรมดาๆ แต่เป็นรูปที่ถ่ายโดย ชมุลิค โรคัต ชายผู้สูญเสียสายตาเมื่ออายุ 9 ขวบ และเรียนรู้อะไรต่างๆ จากการฟังวิทยุ วันทั้งวันเขานั่งฟังวิทยุ สายปลั๊กจึงเป็นทุกอย่างในชีวิต

ส่วน คารินา อายุ 32 ปี ค้นพบตัวเองว่ามีพรสวรรค์ด้านถ่ายรูปเมื่อมาเรียนถ่ายรูป ก่อนหน้านั้นคารินาเคยได้ยินแต่เสียง "คลิกๆ" เวลาที่ครอบครัวไปเที่ยวและถ่ายรูปกัน จนกระทั่งวันหนึ่งที่ได้เรียนถ่ายรูป คารินาได้ยินเสียงคลิกที่ตัวเองกดปุ่มชัตเตอร์ จึงตั้งใจมากที่ทำเสียงคลิกได้เอง และรูปฝีมือของคารินาก็สวยมาก

คนตาบอดบางคนชอบถ่ายรูปตัวเองเหมือนคนตาดีทั่วไป โชชานา ชาร์รูมู มีอายุมากที่สุดในกลุ่มคนตาบอดที่เรียนถ่ายรูป หลังจากวิธีถ่ายรูปตัวเองจากเงาสะท้อนในกระจก ตั้งแต่นั้นโชชานาก็ถ่ายรูปตัวเองกับกระจกทุกบานในบ้าน

นอกจากเดินทางมาไทยเพื่อแสดงภาพในต่างประเทศเป็นครั้งแรกแล้ว ชอนญาและครูทั้งสองคนยังแบ่งปันความสุขด้วยการไปโรงเรียนสอนคนตาบอดในกรุงเทพฯ เพื่อสอนเด็กๆ 25 คน เพียง 5 นาทีเด็กๆ สามารถจับกล่องได้และกดคลิกได้ เด็กๆ ตื่นเต้นกันมาก เพราะก่อนหน้านี้ไม่มีใครยอมให้คนตาบอดจับกล่องเพราะกลัวทำตก ก่อนออกจากครัวโรงเรียนอิริสและคเฟียร์มอบกล่องอัตโนมัติที่ใช้ฟิล์มไว้ 6 ตัว ให้โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ เพื่อให้เด็กๆ ฝึกฝีมือ

การถ่ายรูปจึงเสมือนการเปิดโลกให้คนตาบอดได้รู้จักโลกที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน ทั่วๆ ที่เขาอยู่ในโลกนี้ทุกวัน

ขณะเดียวกัน ก็เปิดใจให้กับคนตาดีว่าคนตาบอดก็ทำในสิ่งที่คนตาดีนี้ก็ไม่ถึงได้เช่นกัน

ที่มา :: ข่าวสด